

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ

Το συγκεκριμένο κτήριο ανεγέρθηκε το 1950 επί Αγγλοκρατίας και σ' αυτό στεγαζόταν το Αρχηγείο της Βρετανικής Αστυνομίας και μετά την εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας παραχωρήθηκε στη νεοσύστατη τότε Κυπριακή Αστυνομία για τη στέγαση του Αρχηγείου της. Μέσω της σύντομης ιστορικής αναδρομής που ακολουθεί, θα ανακαλέσουμε στη μνήμη μας τα σημαντικότερα γεγονότα που συνδέουν την ΕΦ με το χώρο αυτό.

Η σύσταση του Κυπριακού Στρατού βασίστηκε στα θεμελιώδη άρθρα 129 – 132 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας και θα στελεχωνόταν με 2000 άνδρες, εκ των οποίων το 60% θα ήταν Έλληνες και 40% Τούρκοι, η οποία ικανοποιούσε την κοινοτική και αναλογική πληθυσμιακή συμμετοχή των Ελλήνων και Τούρκων της Κύπρου. Το Αρχηγείο του Στρατού της Δημοκρατίας και το Τριμερές Στρατηγείο εγκαταστάθηκαν στο στρατόπεδο «WOLSELEY BARRACKS», στο οποίο επί Αγγλοκρατίας στάθμευε το Βρετανικό Στρατηγείο των Χερσαίων Δυνάμεων, εκεί που σήμερα στεγάζεται το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας.

Στο Υπουργικό Συμβούλιο της νεοσύστατης Κυπριακής Δημοκρατίας και συγκεκριμένα στις 20 Οκτωβρίου 1961, ο αντιπρόεδρος Φαζίλ Κουτσιούκ ασκεί για πρώτη φορά το δικαίωμα της αρνησικυρίας (veto), εκφράζοντας έτσι την αντίθεσή του στη μεικτή σύνθεση των Μονάδων του Στρατού της Δημοκρατίας. Έκτοτε ο Κυπριακός Στρατός παρέμεινε υποστελεχωμένος στη δικοινοτική του οργάνωση και ουσιαστικά αδρανής μέχρι τις συγκρούσεις που ξέσπασαν στις 21 Δεκ 1963. Τότε οι Τουρκοκύπριοι του Κυπριακού Στρατού αποχώρησαν και ενσωματώθηκαν στη στρατιωτική οργάνωση εντός των Τουρκοκυπριακών Θυλάκων που δημιουργήθηκαν, μετουσιώνοντας σε πράξη τις δηλώσεις του Τούρκου Αντιπρόεδρου Φαζίλ Κουτσιούκ σε δημοσιογραφική διάσκεψη στις 29 Δεκ 1963 ότι, *«το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας ήταν ουσιαστικά νεκρό και η κάθε Κοινότητα έπρεπε να ζήσει στο δικό της σπίτι»*.

Μ' αυτά τα δεδομένα και με τις απροκάλυπτες απειλές της Τουρκίας για επέμβαση στην Κύπρο, ο Πρόεδρος Μακάριος ζήτησε τη βοήθεια της Ελληνικής Κυβερνήσεως για στρατιωτική ανασυγκρότηση. Έτσι στις 18 Ιανουαρίου 1964 αφίχθησαν στην Κύπρο από την Ελλάδα ο Συνταγματάρχης Εμμανουήλ Μπερδάλης, ο Ταγματάρχης Κώστας Τριανταφύλλου, ο Ταγματάρχης Ηλίας Ηλιόπουλος και ο Λοχαγός Αντώνιος Παπατριανταφύλλου. Το γεγονός αυτό σηματοδότησε την απαρχή δημιουργίας ενός «Γενικού Επιτελείου», το οποίο ανέλαβε να αναδιοργανώσει τη στρατιωτική ακαταστασία που επικρατούσε. Το πρώιμο αυτό «Γενικό Επιτελείο» εγκαταστάθηκε νοτιοδυτικά του Πανεπιστημίου Κύπρου – πρώην Παιδαγωγική Ακαδημία. Στις 4 Φεβρουαρίου 1964 συγκροτήθηκε το ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΜΥΝΑΣ, το οποίο απαρτιζόταν από τον Πρόεδρο Μακάριο, τον Πρόεδρο της Βουλής Γλαύκο Κληρίδη, τον Υπουργό Εσωτερικών Πολύκαρπο Γιωρκάτζη, τον Αρχηγό του Κυπριακού Στρατού Υποστράτηγο Μενέλαο Παντελίδη, τον Ταξίαρχο Γ. Περίδη Διοικητή του Τριμερούς Στρατηγείου, το Δκτή της ΕΛΔΥΚ Σχη Μενέλαο Ψαράκη, τον Ανχη Εμμανουήλ Μπερδάλη και το

βουλευτή Ν. Κόσιη. Τέλος Φεβρουαρίου του 1964 και μετά από εισήγηση του Νίκου Κόσιη, το «Γενικό Επιτελείο» μεταφέρθηκε σε γραφείο στο χώρο που στεγάζεται η Αστυνομία Κύπρου, για καλύτερο συντονισμό των ενεργειών που αποσκοπούσαν στην αντιμετώπιση της Τουρκοκυπριακής ανταρσίας και των απειλών της Τουρκίας, αφού στον τότε Υπουργό Εσωτερικών Π. Γιωρκάτζη ανατέθηκαν και τα καθήκοντα του Υπουργού Άμυνας.

Την 1^η Μαρτίου 1964, στο χώρο αυτό, εκδόθηκε η ΒΑΣΙΚΗ ΔΙΑΤΑΓΗ ΥΠ' ΑΡΙΘΜΟ «1», η οποία, με βάση τις κρίσιμες εσωτερικές και εξωτερικές απειλές κατά της ανεξαρτησίας και εδαφικής ακεραιότητας της Κύπρου, καθόριζε την ενεργοποίηση *«Συστήματος Εθνικής Φρουράς ως Επικουρικού των Σωμάτων Ασφαλείας Νομίμου Κρατικού Οργάνου Αμύνης, με αυτοτελή Διοίκησιν, Οργάνωσιν και Διάταξιν προς υλοποίησιν της από 25^{ης} Φεβρουαρίου 1964 σχετικής Κυβερνητικής ανακοινώσεως».*

Κατά την περίοδο Ιανουαρίου – Μαρτίου 1964 σημειώθηκαν πολλές διακοινοτικές συγκρούσεις με κυριότερες αυτές του Αγ. Σωζόμενου της Λεμεσού, της Πάφου και των Καζιβερών. Λόγω της έκρυθμης κατάστασης στην Κύπρο, στις 13 Μαρτίου 1964, ο Πρωθυπουργός Γ. Παπανδρέου συγκαλεί έκτακτη σύσκεψη στην Αθήνα, με τη συμμετοχή του Υπουργού Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας Σπύρου Κυπριανού και άλλων υπηρεσιακών παραγόντων, στην οποία υιοθετήθηκε η πρόταση που υπέβαλε ο Στρατηγός Γεώργιος Γρίβας για αναδιοργάνωση της Εθελοντικής ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ σε πιο επαγγελματική βάση, αναθέτοντας στον ίδιο τη διοίκηση του Ειδικού Μικτού Επιτελείου Κύπρου (ΕΜΕΚ) και αποφασίστηκε η συγκρότηση της Στρατιωτικής Διοίκησης Κύπρου (Σ.ΔΙ.Κ) με διοικητή τον Αντγο ε.α Γεώργιο Καραγιάννη.

Η απόφαση ίδρυσης της Εθελοντικής «ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ», η οποία θα διοικείτο από το ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΜΥΝΑΣ, τέθηκε άμεσα σε εφαρμογή και στην 9^η επέτειο των εορτασμών της 1^{ης} Απριλίου, τμήματα της Εθελοντικής «Εθνικής Φρουράς» συμμετείχαν στις παρελάσεις σε όλες τις πόλεις της Κύπρου. Σύμφωνα με δημοσιεύματα στον τύπο της εποχής *«η παρέλαση στην πρωτεύουσα ήρξατο από της λεωφόρου Σαλαμίνας, ήτο μεγαλειώδης ενώ ουρανομήκεις ζητοκραυγαί και συνεχή χειροκροτήματα την υπεδέχθεισαν ήτις εν τω συνόλω της εσυμβόλιζε την ισχύν και την αποφασιστικότητα του Ελληνικού Κυπριακού λαού».*

Η Κυβέρνηση μέσω της στρατιωτικής παρελάσεως δήλωνε την αποφασιστικότητά της να υπερασπίσει το κύρος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι εθελοντές εθνοφρουροί έστειλαν τα πρώτα μηνύματα ενός καλά εξοπλισμένου στρατιωτικού συνόλου.

Στις 20 Απριλίου 1964 αφικνείται στην Κύπρο Διοικητής της Σ.ΔΙ.Κ Αντγος Γεώργιος Καραγιάννης, της υπό συγκρότηση ΕΦ, ο οποίος διορίζεται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και αναλαμβάνει επίσημα τα καθήκοντά του την 1^η Μαΐου 1964, ήτοι σημειολογικά πριν 55 ακριβώς χρόνια!

Στη συνέχεια με την υπ' αριθμό 130 Διοικητική Πράξη, που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 04 Ιουνίου 1964 το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε το σχηματισμό δύναμης η οποία θα καλείτο «Εθνική Φρουρά», ενώ την 1^η Ιουνίου είχε προηγηθεί η ψήφιση από τη Βουλή των αντιπροσώπων του Περί Εθνικής Φρουράς Νόμου. Το γεγονός αυτό προκάλεσε την άμεση αντίδραση της Τουρκίας, ενημερώνοντας τις ΗΠΑ για την πρόθεσή της να εισβάλει στην Κύπρο, η οποία απειράπη μετά από επιστολή και αυστηρές συστάσεις του προέδρου των ΗΠΑ Τζόνσον στις 5 Ιουν 1964.

Με την επίσημη πλέον συγκρότηση της Εθνικής Φρουράς το Γενικό Επιτελείο της στεγαζόταν αρχικά σε 2 πλέον γραφεία στο χώρο του Αρχηγείου της Αστυνομίας, ενώ στη συνέχεια παραχωρήθηκαν από την Αστυνομία επιπλέον χώροι για την κάλυψη στοιχειωδών λειτουργικών αναγκών. Η συνύπαρξη του Αρχηγείου Αστυνομίας και του Γενικού Επιτελείου της ΕΦ βασίστηκε επί 55 συναπτά έτη σε πνεύμα αλληλοκατανόησης και αγαστής συνεργασίας Δράτουμε σήμερα την ευκαιρία να εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη και τις ευχαριστίες στην ηγεσία και στο προσωπικό της Αστυνομικής Δύναμης.

Στο χώρο αυτό λοιπόν, πριν 55 χρόνια, τέθηκαν οι βάσεις για τη συγκρότηση και την εξέλιξη της Εθνικής Φρουράς που σήμερα εμείς έχουμε την τιμή να υπηρετούμε.

Στο χώρο αυτό, παλαιότερα και νεώτερα στελέχη, ζήσαμε έντονες στιγμές που σημάδεψαν την ιστορία του τόπου μας.

Από το χώρο αυτό μεταφέρουμε τόσο τις καλές όσο και κακές αναμνήσεις ως διδάγματα για τη μελλοντική πορεία της Εθνικής Φρουράς που δεν είναι άλλη από την προάσπιση της ελευθερίας και εδαφικής ακεραιότητας της πατρίδας μας, υπό το άγρυπνο βλέμμα των αιμνήστων και εν ζωή Υπουργών Άμυνας και Αρχηγών της ΕΦ, καθώς επίσης και όλου του προσωπικού της Εθνικής Φρουράς που έδωσε τη ζωή του στην εκτέλεση του καθήκοντος και στους αγώνες για την ελευθερία του τόπου μας.

Μ' αυτή τη σύντομη αναδρομή κλείνει μία πορεία 55 χρόνων, η οποία σηματοδοτείται με την υποστολή των σημαιών και του λαβάρου της ΕΦ και θα τοποθετηθούν στην αίθουσα τιμών του νέου κτηρίου του ΓΕΕΦ, καθώς επίσης και με την παράδοση των κλειδιών του υπόψη κτηρίου στην Αστυνομία.